

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.изк. Елисавета Вълчинова-Чендова (ИИИЗк – БАН)

проф. направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

за дисертационния труд на

МАРЕК ЖЕЛЕВ ДЯКОВ

на тема

**„ДРАМАТУРГИЧНО РАЗВИТИЕ И СПЕЦИФИКА НА ОРНАМЕНТИКАТА В
ОБРАБОТКИТЕ НА АВТЕНТИЧЕН ПЕСЕНЕН ФОЛКЛОР ЗА ФОЛКЛОРНИ
ХОРОВИ ФОРМАЦИИ“**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...

(Методика на обучението по музика)

Научен ръководител: проф. д-р Адриан Георгиев

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита на заседание на катедра „Музика и мултимедийни технологии“ при Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“ с протокол № 2 от 07 февруари 2023.

Общо биографично представяне на кандидата: Редовният докторант в СУ „Св. Климент Охридски“ Марек Дяков е композитор и диригент с активен професионален актив. Завършва „бакалавърска степен“ с педагогически профил със специален инструмент акордеон във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и същата магистърска степен в СУ „Св. Климент Охридски“ (2001). В периода 2001 – 2005 посещава курсове в НБУ по композиция, симфонична оркестрация и хармония при проф. Александър Текелиев, полифония при проф. Димитър Христов, хорово дирижиране при проф. Крум Максимов, оркестрово дирижиране при проф. Александър Йосифов. Преподава акордеон в Националния дворец на децата в гр. София (2000 – 2018). Работи в Националното училище за танцово изкуство (2012 – 2014) и Молдова (2005 – 2010). От 2018 е главен диригент на Ансамбъл „Гоце Делчев“ – София.

Пише музика за големи фолклорни състави, симфонични произведения и за други формации, като негови творби получават отличия.

Актуалност на проблематиката на дисертационния труд: Трудът се вписва в полето от текстове, посветени на фолклорните хорови формации. Основната му цел е свързана с практиката при работа с тези състави, която е повлияна и от процесите в съвременната музикална култура. В този смисъл подобни изследвания са актуални, рефлектирайки своето време. Поставените теоретични и диригентски проблеми са важна част от комплексната професионална ангажираност на автора Марек Дяков като създател на музика, диригент на народен хор, изпълнител и преподавател. Тя го насочва към проблема за музикалната драматургия, на територията на която „се срещат творческите търсения и художествените постижения на композитора, диригента и изпълнителите, за да намерят заедно най-верния път към публиката“, както е подчертано в увода на труда.

Структура и съдържание на дисертационния труд: Текстът е структуриран в увод, четири глави и заключение, списък на ползваната литература и две приложения. Той отговаря на стандартите на СУ за разработване на дисертационни трудове: в обем 176 страници без приложенията, библиографията включва 143 източника, от които 135 на кирилица, 6 на латиница и 2 от Интернет.

Основният патос на труда е свързан с диригентската дейност при работа с фолклорни хорови състави и той убедително следва тази линия в изложението. Но заглавието на дисертацията не е добре формулирано – орнаментиката логично е разгледана във втората глава като един от важните аспекти при теоретичното разглеждане на музикалната драматургия. Тя насочва към музикалнодиалектните особености на фолклорните образци и тяхното пресъздаване в авторската фолклорна обработка.

Първата глава е обзорна за жанра „обработка на народна песен“ – понятийно и исторически, като са коментирани различни формулировки, използвани от изследователи и музиканти, свързани с тази практика. Тук бих добавила още една, наложила се в средите на Съюза на българските композитори – „авторска песен на фолклорна основа“, подчертаваща характера на създадения творчески продукт като художествен. Марек Дяков предпочита „песен за народен хор“, но всъщност всяка формулировка може да се приеме като неточна и двусмислена. Цитирани са много изследвания, повечето от които са известни. Ще обърна внимание, че авторът би трябвало да се насочи и към сериозни съвременни изследвания, които преосмислят наложили се представи (например публикациите на проф. Горица Найденова за

свързаната с фолклора художествена самодейност и нейния репертоар през 40-те и 50-те години на XX век).

Втората глава е посветена на теоретични аспекти на музикалната драматургия. Тук освен изясняване на използваните понятия са проследени различните музикалноизразни средства от гледна точка на ролята им за изграждане на песента. Като основна бележка първо бих искала да обърна внимание на използваната литература, преобладаваща от руски автори, и то за понятия, които са част от западноевропейската музикална теория, която е основа и на музикалнотеоретичните трудове от български автори. Музикалната драматургия е в основата на всеки жанр, тя е свързана с процеса на протичане на музиката във времето. Конкретно в случая с обработките на народни песни тя се определя от авторския замисъл – доколко ще бъде запазен оригиналният образец или ще бъде разработен. В този смисъл основната за текста формулировка – „взаимодействие между смисловите връзки в структурата и организацията на музикалния материал“, е обоснована. Анализите на различни подходи на автори, създали представителни образци в жанра, подкрепени и с нотни примери, са направени професионално. Очевидно дисертантът познава добре творчеството в жанра и това му дава свободата да коментира използвани конкретни музикалноизразни средства, технологични похвати и прочее. Искаше ми се по-ясно да бъде изведен проблемът с музикалния език на авторите, характерен за цялото им творчество, тъй като за някои от посочените имена фолклорните обработки са само част от тяхната цялостна композиторска изява, каквито са например Филип Кутев, Красимир Кюркчийски или Иван Спасов.

Изложението в **третата глава** е най-органично. Очевидно Марек Дяков тук е „в свои води“ и самият той е изработил в практиката верен усет за ефективността на коментираните подходи в работата. Основен принос и с приложна насоченост на труда, която отговаря на професионалното направление на дисертационния труд, е изработването на методически работен модел, който е проследен в няколко стъпки. Той засяга работа с текста, с вокалната партия, постигането на обща хомогенна звучност, до цялостното представяне на творбата. Коментирани са различни примери, които поставят различни задачи пред хористите, включително пресъздаване на адекватна на регионалните характеристики орнаментика. Това наистина е много сериозен проблем, неслучайно диригенти на фолклорни и академични състави специално се спират на него. Очертани са възможни приложения на този модел в учебната практика и в

извънучилищна среда, което пожелателно би било много добре, тъй като за радост съществуват малки хорови състави в някои общообразователни училища.

Четвъртата глава логично следва третата и убедително апробира методическия модел.

Приноси: Авторът е посочил 5 приноса. Те извеждат основните изследователски подходи и резултатите, свързани с въведените практико-приложни методи и похвати за творческа и постановъчна работа с народния хор. Вече оценен принос на методическия модел, който е основан на диригентската концепция за музикална драматургия. За мен третата и четвъртата глава са основни за труда и представят самостоятелната иновативна работа на автора. Несъмнено чрез въведените методи на работа с народния хор може да бъде постигнат по-добър художествен резултат.

Авторефератът достатъчно ясно и коректно отразява дисертационния текст.

По темата са посочени и приложени **три публикации** в сборници, включени в референтния списък на НАЦИД.

Заключение: Предлагам на Марек Желев Дяков да **бъде присъдена** образователната и научна степен „доктор“ по проф. напр. 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по музика) за дисертационния труд на тема „Драматургично развитие и специфика на орнаментиката в обработките на автентичен песенен фолклор за фолклорни хорови формации“.

София, 9.05.2023

Подпис: